

Osmanlı Son Döneminde Kadınların İntihar Yöntemleri Üzerine Bir Değerlendirme

An Evaluation of Women's Suicide Methods in the Late Ottoman Period

Zehra Nur Şimşek Demirci¹

Öz

İntihar, geçmişten günümüze süregelen bir olgudur. Bu olguya sosyoloji ve psikoloji uzmanları ilgi göstermiş olmakla beraber intihar meselesi son zamanlarda sosyal tarihin de ilgi alanına girmektedir. Uzmanlık alanı ve araştırmanın sorusuna bağlı olarak intihar olgusu, çok boyutlu olarak ele alınmış, tartışılmış ve intiharla ilgili geniş bir literatür oluşmuştur. Yapılan çalışmalarda intiharlar üzerinde etkili olan kültürel, ekonomik ve sosyal etmenlerin yanı sıra intiharın sebebi, mekânı, zamanı, müntehirin cinsiyeti ve yaşı gibi konulara odaklanılmıştır. Bununla birlikte intiharın nasıl gerçekleştirildiği ve kullanılan yöntemin ne olduğu, kişinin niçin bu yönteme başvurduğu, kullanılan yöntemle kişinin cinsiyeti, ekonomik ve sosyal dünyasının bir ilişkisinin olup olmadığı gibi sorulara da cevap bulunmaya çalışılmıştır.

Benzer yaklaşım ve sorular, intiharın tarihine ilgi gösteren araştırmacıları da meşgul etmiştir. Bununla birlikte Osmanlı dönemi intiharlarına dair araştırma sayısı çok az olduğu gibi doğrudan kadın intiharları üzerine kaleme alınmış çalışma da yoktur. Osmanlı'nın son dönemindeki kadın intiharları üzerine odaklanan araştırmaya dayanan bu çalışma ise "Osmanlı'nın son döneminde intihara kalkışan kadınların hangi yönteme başvurdukları" gibi çok daha özel bir soruya cevap aramaktadır.

Araştırmalar Türkiye özelinde yürütülmüş olup modern döneme kadar zaman zaman değişmekle birlikte, kadın ve erkeklerin sıklıkla ekonomik sorunlar başta olmak üzere ailevi sorunlar, ihanet, hastalık ve psikolojik sebepler ile, ası, ateşli silah ile kendini hedef alma, suya atlama, kimyasal madde içme yoluyla intihar ettiği sonucuna varılmıştır. Günümüzde olduğu

¹ Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, zehranur1@icloud.com, ORCID numbers: 0000-0003-1889-6119

Bu makale iThenticate sistemi tarafından taranmıştır.

Gönderim Tarihi: 9 Eylül 2022

Kabul Tarihi: 21 Eylül 2022

Erişim Tarihi: 11 Kasım 2022

gibi son d6nem Osmanlı d6nyasının kadına y6klediği bazı sorumluluklar zaman zaman kadınların duygu d6nyalarında bir karmaŐaya sebep olmuş ve kadınları yaŐamlarına son verme d6Őüncesiyle baş baŐa bırakmıŐtır. Bireylerin intihar y6ntemini seğmelerinde ise başta cinsiyet olmak 6zere, coğrafi mekân, zaman, m6ntehirin duygu d6nyası ve kullanılacak malzemeye eriŐiminin kolaylığı gibi 7eŐitli fakt6rler etkili olmuştur. Bu 7alıŐmada kadın intihar y6ntemleri 6zerine Osmanlı arŐivinden alınan 194 belge incelenmiŐ ve sıklıkla rastlanan d6rt y6ntem 6rneklendirilmeye 7alıŐılmıŐtır.

Anahtar Kelimeler: İntihar, Kadın İntiharları, İntihar Y6ntemleri

Abstract

Suicide has been an ongoing phenomenon from the past to the present. Although sociology and psychology experts have shown interest in this phenomenon, the issue of suicide has recently become an area of interest for social history. Depending on the area of expertise and the question of the research, the phenomenon of suicide has been handled and discussed in a multidimensional way, and a large literature on suicide has emerged. Studies have focused on the cultural, economic and social factors that affect suicides, as well as the cause, place, time, gender and age of the victim. In addition, it has been tried to find answers to questions such as how the suicide was committed and the method used, why the person resorted to this method, whether there is a relationship between the method used and the gender of the person, and the economic and social world.

Similar approaches and questions have also preoccupied researchers interested in the history of suicide. However, the number of studies on suicides in the Ottoman period is very few, and there is no study directly on female suicides. This study, which is based on research focusing on female suicides in the last period of the Ottoman Empire, seeks an answer to a much more specific question such as "Which method did the women who tried to commit suicide use in the last period of the Ottoman Empire".

The researches were carried out in Turkey and although it changed from time to time until the modern period, it was concluded that women and men often committed suicide by hanging, targeting themselves with a firearm, jumping into the water, and drinking chemicals, due to family problems, betrayal, illness and psychological reasons, especially economic problems has been reached. As it is today, some responsibilities that the late Ottoman world imposed on women from time to time caused confusion in the emotional world of women and left them with the thought of ending their lives. Various factors such as gender, geographical location, time, emotional world of the victim and ease of access to the materials to be used were influential in individuals' choosing the suicide method. In this study, 194 documents taken from the Ottoman archives on women's suicide methods were examined and four methods that are frequently encountered were tried to be exemplified.

Keywords: Suicide, Suicides of Women, Suicides Methods

1. Giriş

İntihar, insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. İnsanlar tarih boyunca farklı sebeplerle ve farklı yöntemler kullanarak intihara başvurmuşlardır. İntihar yöntemleri intiharın zamanı, mekânı ve olanaklarına bağlı olduğu gibi teşebbüste bulunan kişinin cinsiyeti ve kişiliğine göre değişiklik göstermiştir. Bu genel tespitler Osmanlı toplumu için de geçerlidir. Bununla birlikte soruyu özelleştirerek, Osmanlı toplumunda kadın intiharları ve intiharlarda kullanılan yöntemler konusunu incelemek ve sonuçları değerlendirmek gerekmektedir. Araştırma konusunun kadınlarla sınırlandırılmasının sebebi intihar sebeplerinde olduğu gibi yöntemlerinde de kadın ve erkeklerde farklılık görülmesidir. Kadın ve erkeğin biyolojik açıdan farklılıklarının yanında, sosyal statü, duygu dünyaları, yetiştirilme biçimleri, hobileri vb. durumlar bireyin psikolojisini etkilemektedir.

Sosyoloji ve psikoloji alanlarında konuyla ilgili çok sayıda çalışma mevcut olmakla birlikte tarihçilerin konuya ilgisi henüz yenidir. Dolayısıyla Osmanlı kadın intiharları ve intihar yöntemleriyle ilgili çalışmalar yok denecek kadar az olup detaylı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışma, eksikliği giderme adına son dönem Osmanlı kadınının intihar yöntemlerine odaklanmakta, intihar teşebbüsünde bulunan kadınların hangi yönetime ve niçin intihara başvurdukları sorusunu cevaplandırmayı amaçlamaktadır. Çalışma için öncelikle Osmanlı Arşivi'nde Osmanlı son döneminde görülen intihar vakalarıyla ilgili belgeler tespit edilmiştir. Ardından da belge içerikleri çözümlenmiş ve kadınların karıştığı 194 olayla ilgili vesikaların transkripsiyonu yapılmıştır. İntihar teşebbüslerinde hangi yöntemlerin kullanıldığı sorusu ana mesele olmakla birlikte seçilen yöntemin sosyal ve psikolojik nedenlerini anlamak için belgelere ek sorular yöneltilmiştir. Bu sayede intihar yöntemi ile kişinin cinsiyeti, eğitim düzeyi ve ikamet yeri birlikte ele alınıp sorgulandığı gibi intiharın zamanı, mekânı ve sebebi ile yöntem arasında bir bağ olup olmadığı tartışılmıştır. Arşiv belgelerinden elde ettiğimiz XIX. ve XX. yüzyıla ait 194 vakada, kadın intiharlarında en sık rastlanan sebepler aşk, ihanet, cinnet, tecavüz, fakirlik ve hastalık iken en sık kullanılan yöntemler; kendini asma, ateşli silah kullanma, suya atlama ve kimyasal madde kullanımıdır.

İntihar vakaları, insanlık tarihi boyunca meydana gelmiş olsa da *Suicide* (intihar) kavramı 18. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Türk literatürüne Tanzimat Dönemi ile birlikte girmiştir (Poyraz, 2019:2959). İntihar; psikolojik, biyolojik, sosyolojik ve ekonomik açılardan ele alındığından ve nedenleri üzerine fazlaca teori geliştirildiğinden dolayı çeşitli disiplinlerde farklı şekillerde tanımlanmıştır (Uludüz ve Uğur, 2001:19). Örneğin, bir tanıma göre intihar, kişinin ruhsal,

bedensel veya sosyal bir acıdan kurtulmak amacı güderek bilinçli olarak hayatını sonlandırmasıdır (Çetingüç ve Büyükçakır, 1994: 247-249). Başka bir tanımlamada ise intihar; stres yaratan yaşam koşullarına tepki veren normal kişilerden ağır ruhsal bozukluğu olan hastalara kadar uzanan geniş bir nüfus üzerinde görülebilen toplumsal bir olgudur (Poyraz, 2019:2960).

Sosyolojik açıdan intihar olgusu Lester ve Gunn'a göre (2016: 213-216) bireyin kendi tercihlerinin yanında, dış faktörlerin birey üzerinde oluşturduğu stres ile bireyin hayatını sonlandırması olarak tanımlanırken Durkheim'a göre ise toplumsal bir olgudur (Tatlılıoğlu, 2012:141-142). Durkheim'ın tanımlamasında intihar; “bir insanın, doğuracağı sonucu bilerek olumlu ya da olumsuz bir eylemle doğrudan doğruya ya da araçlı olarak kendini ölüme sürüklemesidir” ve aynı zamanda Durkheim bireyin kendini doğrudan öldürmeye cesaret edemeyerek ölüm cezasını gerektiren bir davranışta bulunmasını da intihar etmiş olarak görür (Durkheim, 2021:4-5). Sosyolojik açıdan Durkheim'ın tanımlamaları önemlidir. İntihar adlı kitabında Emile Durkheim, intiharın çok bulaşıcı olduğuna ve bu bulaşıcılığın da intihar düşüncelerine açık kişilerde hissedildiğine dikkat çeker. Ona göre üst üste intihar görülmüş ailelerde intiharlar birbirine çok benzerdir. Kadınların ve erkeklerin intihar eğilimini kalıtım yoluyla aldıklarını fakat kadınların bu eğilimlerinin toplumsal koşullar sebebiyle zamanla etkinliğini yitirdiğini söyler (Durkheim, 2021:68-72).

Bireyin intihara yönelmesinde sosyal faktörler etkili olmakla birlikte bunların dışında neden olan diğer faktörler; klinik tablolar, eşlik eden ruhsal hastalıklar, biyolojik etkenler, sosyo-demografik özelliklerdir (Atay ve Gündoğar, 2004:39-52). Bunlar dışında bireyin zihinsel dünyasında yaşadığı bunalımların da intiharı tetiklediğine dair araştırmalar bulunmaktadır.

Durkheim, iklim ve kozmik etmenlerin intiharı tetiklemediğini söylese de Montesquie “Esprit des Loit” başlıklı kitabında İngiltere'deki intihar bolluğunun sebebini iklim hastalığı olarak değerlendirir. Aynı şekilde Mills'e göre barometrik basıncın bir anda düşmesi intihar oranlarını yükseltmektedir. Wassaryk ise intiharın nedenini uygarlığın bizzat kendisinde arar ve ona göre, uygarlık ilerledikçe intihar oranı artar. Fikirlerini kuvvetlendiren nokta, ilkel toplumlarda intihar sayısının yok denecek kadar az olması ancak toplumlar uygarlaştıkça bu sayının artmasıdır (Arkun, 1978:132). Bu bağlamda intiharın bizzat tanımında olduğu gibi, sebepleri hakkında da birçok teorinin olduğu görülmektedir.

İntiharın sosyolojik sebepleri ele alınmak istenildiğinde önemli olan isimlerden biri yine Emile Durkheim'dır. Emile Durkheim, toplumsal nedenleri ele alarak intihar olgularını üç kısımda değerlendirir; ilki *Bencil* intiharlardır. Bu intiharlar bireyin bağlı olduğu din, aile, politik zümre vesaire tarafından korunulmasından meydana gelir. Diğer bir deyimle toplumsal bağlar gevşek olduğu zaman birey kendini yalnız hisseder, bencil intihar da bu yalnızlık hissi meydana geldiğinde belirir (Durkheim, 2021: 136-158). İkincisi *Elcil* intiharlardır. Bu intiharlar topluma gereğinden fazla bağlı olduğu zamanlarda ortaya çıkan intihar türüdür. Bu tür intiharlar toplumun kurallarına uyabilmek için yapılır ve ilkel toplumlarda günümüze kıyasla daha fazla görülmüştür (Durkheim, 2021:159-211). Sonuncusu *Özgeci* intiharlardır. Bu intiharlar ise toplumsal bunalım sonucu meydana gelen intiharlardır. İntiharın bu türü zorunlu olanlara oranla toplum tarafından gizli şekilde istenilen davranışlardır (Durkheim, 2021:212-219).

Mesut Tekşan, Durkheim ve diğer sosyologların görüşlerine dayanarak intiharların sosyolojik sebeplerini maddeler halinde sıralamıştır. Bunlar; aile, din, vatan, millet ve devlet, görev aşkı ve askerliktir. Aile: insanın kurduğu küçük, sosyal bir yapıdır. Bu yapı kurulduktan sonra bireyin bu yapıya bağımlılığı artar. Aile intiharları daha çok kadınlarda görülür çünkü boşanan kadın dul kalır ve sosyal hayatın problemlerine karşı kendini yalnız hisseder. İşte bu yalnızlık hissi kadını intihara sürükler. Din: bazı dinler intiharları hoş görse de bazıları bu hoşgörülü tutumu sergileyemez. Örneğin Brahmanizm ve Budizm'e göre beden değersizdir ve sahibi bedeni üzerinde her hakka sahiptir ancak İslam dini intiharı şiddetle yasaklar. Vatan, Millet ve Devlet: Din ve aile bağlamının dışında insanı topluma bağlayan bir diğer unsur devlet fikri ve idealidir. Bu kavramlar bireyi yaşamak için ve topluma bağlı kalmak için teşvik edebileceği gibi bireyin yaşamdan kopmasına da zaman zaman sebebiyet verebilir. Görev Aşkısı: Mesleğini icra etmek üzere görev aşkı taşıyan birey bu amacı gerçekleştiremediği zaman intihara başvurur. Uygun bir örnek Japonlarda görülen "harakiri" intiharıdır. Askerlik: Durkheim'a göre ordularda görülen intiharlar ilkel toplumlardan kalıntılardır. Çünkü askerlik ahlakı bazı yönleriyle ilkel ahlakla eş değerdir. Bu tarz bir tinsel havanın tesiri altında bulunan askerler izin verilmeme durumu, azarlanma, haksız yere ceza verilmesi, hapis vesaire gibi en ufak engeller karşısında intihara kalkışır. Tüm bu etmenlerin dışında gelenek ve görenekler de toplumun yapı taşlarından biridir ve sosyal bağlamda her birey için önemlidir. Bu açıdan gelenek ve göreneğin insanlara dayattığı bazı sebepler bireyi intihara itebilir. İntiharın bir diğer ve önemli sebeplerinden biri ekonomik sorunlardır. Ekonomik zorluklar ve geçim sıkıntıları bireyi bunalıma sürükleyerek intihara sebep olabilmektedir. Kumar ve zina da intiharın sosyolojik sebeplerinden biri olarak sayılır çünkü kumarda kaybetme ya da zina sonrası vicdan azabı

çekme kişiyi bunalıma sokabilir ve intihara teşvik edebilir. İntiharın sosyolojik sebeplerinden biri de sevdiklerine kavuşma düşüncesidir. Kişi yakınındaki aile, akraba, arkadaş, sevgili vesaire insanlar tarafından çevrelenmiştir ve duygusal bir bağ içerisindedir. Bu kişilerden herhangi biri ölüm ile kaybedildiğinde kişi onu geri döndürmeye çalışacaktır. Bunun olamayacağını fark eden kişi onlara kavuşma düşüncesiyle intihara başvuracaktır (Tekşan, 1988: 23-30).

2. İntihar Yöntemleri

İntihar yöntemleri zamana, mekâna, müntehirin duygu dünyasına ve intihar aletine ulaşım imkanına göre farklılık göstermektedir. İntihar yöntemlerini bilmek müntehirin vermek istediği mesajı doğru değerlendirebilmek açısından önemlidir. Çünkü her intihar bir amaç taşır ve altında yatan sebepler yönetime yansır. Aynı zamanda yöntemler kişinin asıl amacını da ortaya koymaktadır. Burada amaçtan kasıt kişinin intihar girişimi sonucunda kesin ölüm mü istediği yoksa kurtarılmayı mı hedeflediğidir. Çünkü her yöntem kişiyi ölüme götürmez ya da her birey ölmek amacıyla intihara kalkışmaz. Bu noktada yöntem, bize asıl amaçla ilgili bilgi vermektedir.

Günümüz toplumunda cinsiyetlerin şehir ve köylerdeki intihar yöntemleri farklılık göstermektedir. Örneğin kendini asarak intihar etmek, köyde yaşayan erkek ve kadınlarda şehirde yaşayanlara kıyasla daha yaygındır. Köydeki kadınlarda %58,3 ile en çok görülmesine karşılık, şehirlerdeki kadınlarda %38,7'e düşmektedir. Yüksekten atlayarak intihar etmek şehirde yaşayan bireylerde köylerdekilere oranla daha yüksektir. Çünkü şehirlerde çatı ve pencerelerden atlama seçeneği vardır, ancak köylerde yüksek bir bina bulma olanağı kısıtlıdır. Bu yönetime Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde pek rastlanmazken, Ege ve Marmara bölgelerinde çokça rastlanmaktadır. Kendini suya atarak intihar etmek kadınlarda erkeklere oranla daha az görülmektedir (Kozatepe, 2015: 38). Suya atlayarak intihar etmenin en yüksek oranı köy yaşamına sahip olan kadınlar olurken, en düşük oran köylerde yaşayan erkeklere aittir. Bu yöntem doğal olarak denize kıyısı olan ya da akarsu, göl gibi su birikintilerinin çevresinde yaşayan toplumlarda yaygın olarak görülmektedir. Bir diğer intihar yöntemi olarak kendini yakma az rastlanılan bir durumdur. Ancak yine de köy yaşamında rastlanılan bir durumdur ve oranı şehirlerdekine kıyasla daha yüksektir. Benzer bir şekilde tüp gazla, kesici aletle, tren veya bir motorlu araç altına atlayarak yapılan intiharlar da az görülür ancak bu tip intiharlar köyden ziyade şehirlerde görülen intihar yöntemlerinden biridir (Güller, 2015:17).

Bunun sebebi de şehir yaşamının imkanlarının daha fazla gelişmiş olması, ulaşım ağlarının çeşitliliği ve farklı aletlere kolay erişimdir.

Günümüz intiharlarının yarıya yakın bir kısmı kendini asma suretiyle gerçekleştirilmektedir. Kendini asarak intihar etme durumu hem kadın hem erkeklerde yöntem sıralamasına göre ilk sırada yer almaktadır. Kadınlar özelinde ikinci sırayı kimyasal madde ile intihar alırken, erkeklerde ikinci sırayı ateşli silahlar almaktadır. Neredeyse tüm intiharlarda kadınlarda kendini asma ve kimyasal madde kullanma, erkeklerde ise yine kendini asma ve silahla intihar etme ilk sıralarda yer almaktadır (Taşdelen, 2006:69). Ağırlıklı olarak intihar yöntemlerinde asılma, ateşli silahlar, kimyasal madde kullanımı ve suya atlama etkili olmuştur. Coğrafi mekân ve yaşanan toplum intihar yöntemlerinde etkili olmuştur. Şehirlerde görülen intihar olaylarında, intihar etme yöntemi ağırlıklı olarak yüksekten atlama, kimyasal madde kullanma ve silahlar olurken, köylerde intihar olayları genellikle suya atlama ya da asılma olarak meydana gelmektedir (Güller, 2015: 16).

2.1. Kadınların İntihar Yöntemleri

İntihar yöntemleri cinsiyet, yaş, duygu dünyası, yaşanan çevre ve toplum içerisindeki konum gibi faktörlerden etkilenmektedir. Her toplum belirli normlara sahiptir ve bireyler bu normlar içerisinde hayatlarını sürdürür. İşte bu normlar kişinin statüsünü, toplum içerisinde gördüğü değeri, toplumun kendisine yüklediği sorumlulukları ve kişinin duygu dünyasını şekillendirir. Tüm bu faktörler bireyi intihara sürükleyebildiği gibi, intihar yöntemini de etkilemektedir. Bireyin intihar yöntemini anlamak için ise yaşadığı toplum hakkında bilgi sahibi olmak gerekir. Bu durumda Osmanlı toplumunda sosyal statüsü, kültürel kimlik ve ekonomik imkanlar itibarıyla kadının yaşam koşulları, bu koşulların onun duygu dünyasına nasıl tesir ettiği ve kadınların intihara sürüklenmesinde sosyal ve kültürel çevrenin ne gibi etkileri vardı gibi soruları dikkate almak gerekmektedir.

Osmanlı Devleti İslam hukukunun geçerli olduğu bir ülkeydi ve kadının statüsü de İslam hukuku çerçevesinde belirlenmişti. Dini ve ahlaki değerlerle mahremiyet anlayışı, özellikle şehir ve kasaba hayatında kadını ev yaşamına mahkûm ederken, yanında erkek olmadan sokağa çıkmasını sınırlandırıyordu. Hukuki ve idari düzenlemeler kadınların dışarıya hangi koşullarda çıkabileceğini ve nerelerde dolaşabileceklerini de belirliyordu (Çakır,2009:78-85). Kamusal alanda kendini ve kimliğini yansıtmaktan uzak olan Osmanlı kadını, 19. yüzyılda modernleşme süreciyle birlikte ciddi bir çatışmanın içine girmiş ve kendisi için belirlenmiş sınırları tartışmaya

başlamıştı. Bu dönemde kadınların hissettikleri duyguları Seniha Sultan 1909 yılında yazdığı şu dizelerle aktarır: “Benim haftam bir tek günden ibaretti. Diğer altı gün ise o bir tek günü beklemekle geçti. Sokağa çıkamadım. Misafirim gelmedi. Ne okudum ne yazdım ne de piyanoya dokundum. Hep pencereden havaya baktım. 15 Cemaziyülevvel cuma günü hava bozar da bulutlanır mı diye... Çünkü bu benim ilk Kâğıthane günüm olacaktı” (Yüksel, 1971:64-67). Kadınlara verilen aile içi statü toplumsal alan için de geçerli kabul ediliyordu. Dolayısıyla erkeklerin egemen olduğu bir yaşam alanında kadın arka plana bırakılmıştı. Çarşıya pazara çıkan kadınlar yadırganıyor, erkeklere mahsus kamusal alandaki kadının varlığı günah, ayıp ve haram addediliyordu. Öte yandan sokağa çıkan kadınların taciz edilmesi olağandı. Osmanlı son döneminde kadınları bıktıran bu taciz vakaları, kadınların çıkardığı gazete ve dergilerde de sıkça ele alınmıştır. (Çakır, 2009: 97).

Kadınların evlilikte söz haklarının olmaması, bir çocuğun babasının ölmesi durumunda bile annesinin veli sayılmaması, mahkemede tanıklık durumunda kadınlara yarım insan gözü ile bakılması, kadınları bir kalıba sokma ve erkeğin ardında bırakma düşüncesinin olduğunu gösterir (Velidedeoğlu,1970: 34-36). Eğitim durumunda da iş pek değişmiyordu ve eşitsizlik söz konusuydu. Yalnızca dini eğitimlerde kadın-erkek ayrımı yapılmıyordu. 9-10 yaşlarına kadar devam edilen sıbyan okulları kız çocuklarının eğitime alındığı tek kurumlardı. Bunlar dışında varlıklı ailelerin kız çocukları evlerinde özel hocalardan farklı dersler alabilmekteydi. Şehirde yaşam böyle şekillenirken köyde durumlar biraz daha farklıydı ancak kadın yine arka plana itilmişti. Köylerde kadınlar da erkekler gibi tarlaya gider, evini yönetir, hayvanlara bakar üstüne çocuk yetiştirir, halı dokur, kumaş diker ancak yine de bir erkek ile eşit haklara sahip olamazdı (Tekin,2010:85-86).

Kadının toplumdaki bu denli arka plana itilmişliği, yarım insan gözüyle görülmesi, eğitim ve miras hakkında erkekler kadar faydalanamamaları, giyineceği elbiseden, vapurda bineceği bölüme ve sokağa çıkabileceği gün ve mekânlara kadar sınırlandırılma durumlarının yanında taciz olayları da kadınların duygu dünyalarını ve psikolojilerini etkileyerek kuşkusuz intihara zemin hazırlamıştır. Özellikle mahremiyetin yalnızca kadınla sınırlı görülmesi, erkeklerin ahlak dışı davranışlarına tolerans gösterilirken kadınların değil cinsel veya duygusal aşk yaşamaları kendi başlarına çarşıya pazara gitmeleri bile ahlaksızlık olarak değerlendirilmekteydi. Böyle bir sosyal ortamda yaşanan aşk ilişkileri ve duygusal kaçamakların bütün yükü kadının üzerinde kalmakta ve onları duygusal olarak çöktürmekteydi. Ailevi ve toplumsal baskılar sebebiyle korku, kaygı ve suçluluk duygularıyla boğuşup baş edemeyen kadınlar doğal olarak hayata olan

bağlılıklarını ve yaşama sevinçlerini de kaybediyorlardı. Az bir kısmı ise yaşamdan vaz geçip intihara teşebbüs ediyordu.

Osmanlı kadınlarının intihar girişimlerinde başvurdukları yöntemler ise buldukları ortama, döneme, mekâna ve duygu durumuna göre değişiklik göstermektedir. Ancak tercih edilen yöntemler günümüz kadınlarının başvurdukları yöntemlerden çok da farklı değildir. Çünkü intiharın yöntemi kişinin kaynaklara erişimi, bulunduğu mekân ve vermek istediği mesajla yakından ilgilidir. Örneğin yapılan psikolojik araştırmalara göre, ası yöntemi ile intihar eden kişi ölümünü göstermek ister. Bu sebeple kendini asar ve bu yöntemin altında yatan bir mesaj vardır ki, bu mesaj bize “Böyle olmasını siz istediniz, isteğinizi sunuyorum” der (Kozatepe, 2015:35-37). Diğer yandan günümüzde de olduğu gibi müntehir kolayca erişim sağlayabileceği aletleri kullanma yoluna gider. Örneğin kişi intiharı seçmişse ve evinde kendisini öldürebileceği bir silahı yoksa başka bir yol seçmek zorundadır. Son dönem Osmanlı şartları ve yaşamı göz önüne alındığında ilaçların özellikle köylerde kolayca ulaşılabilir olmaması, yine köylerde yüksek binaların bulunmayışı köy kadınlarını ası yöntemine iten etmenler arasında düşünülebilir. Bu etmenlerin dışında kadının yaptığı mesleğin de intihar yönteminde etkili olduğu görülmektedir. Mesleği hakkında bilgi verilmeyen ve kocasının ismi yazılarak adına belge oluşturulan çok sayıda kadın vardır. Ancak hizmetçi kadınların çalıştıkları evde intihar ettikleri kayda geçirilen önemli bir detaydır. Ateşli silahla intihar başlığında bahsedeceğimiz hizmetçi bir kadının çalıştığı evde silah kullanarak intihar etmesi mesleğin araçlara erişimini kolaylaştırarak intihar yönteminde etkili olduğunu göstermektedir.

2.2. Ateşli Silahlar ile İntihar

İntihar girişimleri genellikle kolay ulaşılabilir araç gereçler ile uygun zaman ve mekân gözetilerek gerçekleştirilmektedir. DİE'nin yapmış olduğu çalışmalar sonucu 1999-2001 verilerine göre, günümüz Türkiye'sinde sonucu ölüm olan intihar yöntemleri arasında ilk sırayı ası (%43,7), ikinci sırayı ateşli silah ile intihar (%23,3), üçüncü sırayı ise kimyasal madde kullanımı (14,2) almaktadır (Yavuz vd., 2006: 184). İntiharlarda kullanılan ateşli silah genellikle tabancadır. Kullanılan silahın türüne göre değişmekle birlikte bu tip intiharlarda yaralanmalar vücudun genellikle baş ve ağız içi kısımlarındadır (Avis, 1994: 7). Ölümler ise genelde beyin hasarından ötürü olay yerinde olmaktadır. Müntehirler beyin hasarının ve ağız içi yaralanmalarının kesin ve hızlı bir ölüme götürdüğünü bildikleri için bu yöntemle başvurur. Günümüzde ateşli silahların kolay ulaşılabilirliği, çoğu evde bulunması ve müntehirin intihar girişiminden kesin sonuç elde etmek istemesi özellikle erkeklerin bu yöntemi tercih etmesinin

sebebidir (Yavuz vd., 2006: 184). Kadınlar arasında da ateşli silahla intihar eylemi gözüktüğü de bu yönüme erkeklere oranla kadınlar arasında daha az rastlanmaktadır.

Osmanlı toplumunda da durum günümüzden farklı değildir. Ateşli silah ile intiharlarda erkeklerin oranı kadınlara nispeten daha yüksekti. Arşiv belgelerinden elde ettiğimiz bilgilere göre ateşli silah ile intihar eden kadınlar genellikle başta revolver adlı bir silah olmak üzere martin tüfeği, kapaklı tüfek, piştov ve tabanca kullanmışlardır. Revolver, bir diğer adıyla altıpatlar², içerisine alabildiği 6 adet kurşun ile ateşli bir silah türü olarak Osmanlı toplumunda şehir ve köylerde kadınlar arasında bir intihar aracı olarak kullanılmıştır. Altmış altıncı Fransız piyade alayının onuncu bölüğünün beş yüz otuzuncu postasına mensup Fransız küçük zabıt Rene'nin metresi olan Melahat Sadiye isimli bir kadın İstanbul'da Rami karyesi Topçular Mahallesinde oturan Kaymakam Mehmed Bey'in evindeyken revolver ile intihar etmiştir. Rami Jandarma Komutanlığınca yapılan araştırmalara göre Melahat Sadiye Fransız asıllı olup Zehr Ağa'nın evlatlığıdır ve Rene mezun olup Fransa'ya gideceğinden dolayı intihar etmiştir. Yapılan incelemelere göre olay bir suikast değildir.³ Bir başka vakaya bakacak olursak; Prepastıca köylü Bilal'in eşi Fatma kendi evinde cinnet geçirerek eline geçirdiği bir tabancayı ağzına sokmak suretiyle intihar etmiştir.⁴ Bu vakada Fatma Hanım'a ve eşine ait bilgi yer almadığı gibi Fatma Hanım'ın neden cinnet geçirdiğine dair bilgiye de ulaşamamaktayız. Şubat ayının yirminci günü sabah saat 7.30 sıralarında Gülhane parkı civarında İnyadil Şömen isimli bir kadına ait ceset bulunmuştur. Yapılan otopside kadının yirmi beş yaşlarında olup revolver ile intihar ettiği anlaşılmıştır. Hakkında yapılan araştırmalara göre İnyadil Şömen Sırp asıllıdır ve mükemmel derecede İngilizce, Almanca ve Fransızca bilmektedir. Tahsili güzel olmasına rağmen zorunluluk ve ihtiyaçtan Beyoğlu'nda Asmalı Mescit'de Kamhı Hanı'nın bir numaralı dairesinde oturan doktor Milan Şanpo Dimpek'in hizmetçiliğini yapmaktadır. Bu durumu kendisine yakıştıramadığı için intihar etmiş ve bu vakada kimse suçlu görülmemiştir.⁵

Tirgovişte'nin Zeynil Mahallesinde oturan Numan ağanın hizmetçisi olan Aydın kızı Cane de revolverle intihar eden bir diğer kadın örneğidir. Kendisini Rumi 6 Mart 1323 yılı (19 Mart 1907) salı günü sabahı revolver ile vurmuş ancak iki saat sonra vefat etmiştir. Olayın sebebi araştırılmış ve abisi Ziko Bey'in kendisini zorla nişanladığı, bundan dolayı intihar ettiği anlaşılmıştır.⁶ Hayriye Satı Hanım da revolver ile intihar eden kadınlar arasındadır. Kendisi

² TDK, Sözlükler, <https://sozluk.gov.tr/>

³ Devlet Arşivleri, Osmanlı Arşivi (OA), DH.EUM.AYŞ. 63/19/01

⁴ Devlet Arşivleri, OA, TFR.I.KV.73/7252/01

⁵ Devlet Arşivleri, OA, DH.EUM.AYŞ.52.21.01

⁶ Devlet Arşivleri, OA, TFR.I.KV. 156/15529.01- 156/15529.02

otuz yaşlarında, Karaferya'nın Çarşunas mahallesi sakinlerinden Hacı Yahya Efendi zade İbrahim Efendi'nin hanımıdır. Birkaç günden beri misafirlikte olduğu akrabası Yahya Bey'in evinde odada bulduğu revolver ile sağ ve sol memeleri üzerinden kendisini vurarak intihar etmiştir.⁷ Revolver dışında ateşli silahın doğrudan isminin verildiği ya da sadece tabanca denildiği fakat türünün bilinmediği vakalar da meydana gelmiştir. Rumi 27 Mayıs 1321 (9 Haziran 1905) cuma günü Belenofçe Köyünde İdris'in eşi Rukiye martın tüfeği ile intihar etmiştir.⁸ Bu vakada müntehir Rukiye Hanım ya da eşi hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. Gilan'ın Lipaçek köyü sakinlerinden Kazime Hanım 9 Şubat 1318 (22 Şubat 1903) pazar günü intihar etmiştir. Bu intihar polise haber verildiğinde polis olay yerine giderek bir keşif başlatmış, bu keşfin sonucunda ise müntehir Kazime Hanım'ın evinde bulundurduğu kapaklı tüfek ile kendi karnına doğru ateş ettiği ve merminin göbeğinin dört parmak üstüne isabet etmesi sebebiyle öldüğü anlaşılmış olup kocası imtizaçsız tavırlarından dolayı bu olaydan sorumlu tutulmamıştır.⁹ Kazime Hanım'ın intihar sebebi, eşi, mesleği, yaşı ve eğitimi gibi ayrıntılara belgede yer verilmemiştir.

Tüfek ile intihar eden kadınlar arasında Hatice Hanım adında bir kadın da yer almaktadır. Hatice Hanım evinde asılı olan tüfekle intihar etmiştir. Onun intiharının ardından detaylı bir soruşturma yapılmış olup varılan sonuca göre Hatice Hanım keyfiyen intihar etmiştir. Hatice'nin intihar ettiği odaya giren görgü tanığı; odada hala ateşin yandığını ve namlunun Hatice'nin eşi Mustafa'nın kaval kemiğine dönük olduğunu söylemiştir. Ancak kendisi Hatice'ye haram olduğundan daha fazla içeri girmeyip mahallenin kadınlarına ve kendi kızına durumu bildirdikten sonra kızı odaya girmiş ve Hatice'nin vücudundaki kurşunun sol tarafından girip sırtından çıktığını söylemiştir. Soruşturmada verilen ifadelere göre Hatice'nin akli bazen gidip gelirmiş, babasına göre kızı Hatice keyifsizlik ve akıl perişanlığı yaşadığı için intihar etmiştir. Yaşadıkları bölgede düşmanları olmadığını ve kimseden şüphelenmediklerini dile getirmiştir.¹⁰ Ateşli silahla intihar olaylarında incelediğimiz belgeler arasında yalnızca yaralanmanın bildirildiği, vakanın sonucuna ulaşamadığımız belgelere rastlamaktayız. Bundan başka intihar kastıyla önce yaralanan fakat anında değil daha sonra bu yaradan sebeple ölen kadınlar da vardır. Gilan'ın Diçe Köyünden Hayreddin'in zevcesi tüfekle intihar etmiş ancak hemen ölmemiş, yaralanmıştır. Bir süre sonra aldığı yaradan ölmüştür.¹¹ Aynı şekilde Vidin

⁷ Devlet Arşivleri, OA, TFR. I. SL. 67/06697.01

⁸ Devlet Arşivleri, OA, TFR.I.KV. 93/9207.01

⁹ Devlet Arşivleri, OA, TFR.I.KV. 10/941.01

¹⁰ Devlet Arşivleri, OA, A.MKT.MVL 65/95.04

¹¹ Devlet Arşivleri, OA, TFR.I.KV.167/16682.01

Sancağı, Plevne Kazasına bağlı Radomirci köyü sakinlerinden Ayşe Hanım, eşi Mehmed'in kurşun namlulu tabancasıyla intihar etmek kastıyla kendisini yaralamış; aldığı yaradan ötürü bir süre sonra ölmüştür.¹² İntihar girişimi başarısız olan kadınlardan biri Bakkal Ethem Efendi'nin yirmi iki yaşlarındaki gelini Kebire Hanım'dır. Kebire Hanım'ın eşi Haydar Bey başka bir kadınla onu aldatır ve bundan dolayı Kebire Hanım eline geçirdiği tüfekle intihar eder, ancak ölmez, yaralanır. Fakat kaydedilen bilgilere göre yarası çok ağırdır.¹³ Belgede başka bir ayrıntıya rastlanmadığından vakanın ölümle sonuçlanıp sonuçlanmadığı kesin olarak bilinmemektedir. Bir diğer ölümle sonuçlanmayan vaka ise Florya jandarma bölüğünde memur Kastoldi Bey'in hizmetçisi İlya'nın intihar girişimidir. Kendisini Kastoldi Bey'in evinde iken martın tüfeğiyle ağır bir şekilde yaralamıştır. Daha sonra tedavi edilmek üzere merkez vilayete sevk edilmiştir.¹⁴ İntiharının sebebi bilinmediği gibi bu vakada da daha fazla bilgi elde edemediğimiz için vakanın sonucunu kesin olarak bilmemekteyiz.

Arşiv Belgelerinde ateşli silahla intihar etme üzerine verilebilecek benzer diğer örnekler olduğu gibi bu belgelerde genellikle yaş, meslek, eğitim düzeyi, duygu dünyası, varsa bir hastalık vb. gibi ayrıntılara yer verilmemiştir. Bu eksiklik bizim müntehirin bu yöntemi neden seçtiğine ulaşmamızı engellemektedir. Elde ettiğimiz bilgiler doğrultusunda müslim-gayrimüslim, şehirli-köylü ayrımı olmaksızın kadınların ateşli silah ile intihar etme yönelimleri olduğunu ve ateşli silah yönteminin çoğunlukla ölümle sonuçlandığını söylememiz mümkündür. Günümüzde bu tip intiharlar daha önce de belirttiğimiz üzere genellikle baş ve ağız kısımlarından yaralanma şeklindedir. Ağız içini hedef alma Osmanlı kadın intiharlarında da görülmektedir fakat ele aldığımız örneklere göre Osmanlı kadın intiharlarında göğüs ve çevre kısımlarının da hedef alındığı görülmektedir. Burada amaç kalbi hedef almak ve tamamlanmış bir intihar ortaya çıkarmak olabilir. Sol göğüs üzerinden yaralanma örnekleri bu düşüncemizi desteklemektedir.

Çoğu intihar vakasında polis ve otopsi incelemelerini görebildiğimiz gibi ateşli silahla intiharlarda da polis olaya dahil olur ve inceleme başlatırdı. Ancak burada sebepten ya da sebep olanlardan ziyade olayın bir cinayet olup olmadığı araştırılırdı. İncelemelerde varsa görgü tanığı, ailenin duruma tepkisi ve etrafın kişilerle ilgili söylemleri dikkate alınırdı. Ancak ateşli silahla intihar vakalarında incelediğimiz belgelere göre doğrudan görgü tanığına rastlamak mümkün değildi. Çünkü müntehir toplum içinde değil yalnızken intihar etmeyi tercih ederdi.

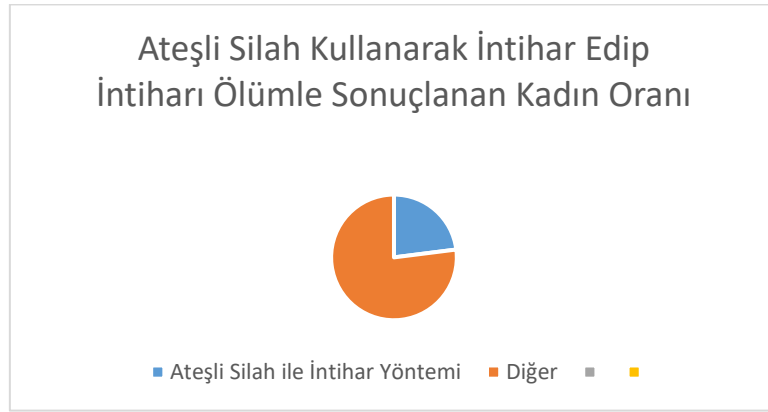
¹² Devlet Arşivleri, OA, A.MKT.UM. 447/70.01

¹³ Devlet Arşivleri, OA, DH.EUM.AYŞ. 15/16.01

¹⁴ Devlet Arşivleri, OA, TFR.I.MN. 94/9372.01

Verdiğimiz örneklerde de görüldüğü üzere cesetler daha sonra bulunur ve bulan kişi ya da kişiler görgü tanığı sayılabildi. Örneklerden de anlaşılacağı gibi intiharların belirli günü ya da daha sık intihar edilen bir gün yoktur. Bunun yanı sıra örneklere göre müntehirler genellikle sabahın erken saatlerini tercih ediyordu. Sosyal statülere göre müntehirleri ayırmak pek mümkün değildir. Çünkü örneklerden çıkarabileceğimiz gibi eğitilmiş-eğitimsiz her kadın bu yöntemi seçebilmekteydi. Yukarıda örneğini verdiğimiz İnyadil Hanım eğitime rağmen intihar etmiştir. Çünkü dönemin kadınlar üzerindeki tüm baskısına rağmen o oldukça donanımlıdır ve ona göre hakkı hizmetçilik yapmak değildir.

Ateşli silahlar kullanarak intiharı ölümlü sonuçlanan kadınların sayısı 37, intihar girişiminde bulunup aldığı yara sebebiyle ölümü sonradan gerçekleştiren kadın sayısı 13'tür. İncelediğimiz belgeler içerisinde ateşli silah kullanarak intihar edip ölen kadın oranı %23 olup bu yöntem son dönem Osmanlı kadın intiharlarında birinci sırayı almaktadır.

2.3. Ası Yöntemi ile İntihar

Ası, bir ucu sabit noktaya bağlı, diğer ucu ilmik şeklinde boyuna geçirilmiş ya da boyuna birden fazla kez bağlanmış bir bağın, damar ve sinirlere yapılan bası ile yaşamsal fonksiyonları keserek genellikle ölümler meydana geldiği bir olaydır (Gök, 1991:103-116). Genelde sonucun ölüm olması ve her ortamda kolayca uygulanabilmesi bu yöntemin sıkça uygulanmasının sebeplerindedir (Yıldırım ve Sivri, 2015:400). Bu tür intiharlarda müntehirin muhatabına vermek istediği mesaj 'Böyle olması sizin tercihinizdi, ben gerekeni yaptım ve size sunuyorum' olabilir (Kozatepe, 2015:35). Günümüz toplumunda ası yöntemine intiharlarda sık rastlandığı gibi¹⁵ arşiv belgelerinden elde ettiğimiz bilgilere göre bu yöntem Osmanlı toplumunda da sıkça

¹⁵ Yıldırım M.B., Sivri S., Adı geçen makalede yayınlanan bilgilere göre bazı ülkelerde ası yöntemi intihar ölümlerinin dörtte birini oluştururken, Türkiye'de bu oran %30'lara yükselmektedir.

kullanılmaktaydı. İncelediğimiz belgelerden de anlaşıldığı üzere bugün olduğu gibi o zaman da ası yönteminde farklı materyaller kullanılmıştır. Fakat belgelerin büyük çoğunluğunda kullanılan materyaller belirtilmemiştir.

Fatma Hanım ası ile intihar eden kadınlardan biridir. Mustafa Bey tarafından bekâretinin bozulması üzerine iki tarafın velileri bir araya gelmiş ve tarafların nikah kıyması hususunda anlaşma yapılmıştır. Buna rağmen Fatma Hanım kendisini çam ağacına asmak suretiyle ölmüş vaziyette bulunmuştur.¹⁶ Güllü Hanım da ası yöntemi ile intihar eden bir başka kadındır. Güllü Hanım, Ankara'da Karabekir Köyü sakinlerinden Hasan Bey ile evlidir. Ancak Hasan Bey eşi üzerine başka bir hanımı getirir. Bu sebeple Güllü Hanım kendi hanesinde kendisini asar. Bu vakadan kimse sorumlu tutulmaz.¹⁷ Bu yöntemle intihar eden kadınlardan biri de kırk beş yaşındaki Asitaneli Zehra Hanım'dır. Zehra Hanım Rumi 10 Temmuz 1316 (23 Temmuz 1900) tarihli bir pazartesi gecesini hastalığının nüks etmesi sebebiyle kendisini Darülaceze'nin aciz kadınlara mahsus dairesinin merdiven parmaklığında uçkur ile asmıştır.¹⁸ Hastalıktan intihar eden bir diğer kadın da Anastasya'dır. Anastasya, Balıkesir'in Karaoğlan mahallesi sakinlerinden Haralambo ile evlidir. Henüz yirmi beş yaşlarında olan Anastasya hastalığının iyileşmesi için tedavi olmak ister. Eşi Haralambo bu hastalığı tedavi ettirmek için Dersaadet'e müracaatta bulunur ancak kabul edilmez. Bu duruma üzülen Anastasya da sabah saatlerinde evinde yalnızken kendisini asar.¹⁹

Ümmü Gülsüm Hanım ise aşktan intihar eden bir kadındır. Kütahya'da Börekçiler Mahallesinde oturan Ümmü Gülsüm kara sevdadan kendi evinde ipele asılmak suretiyle intihar etmiştir.²⁰ Aşktan intihar eden bir başka kadın da Gilan kazasına bağlı Daniblok Köyü sakinlerinden Mosa'nın eşi Mitre'dir. Mitre kendisini asmak suretiyle intihar etmiş ve bulunduğu zaman derhal bir inceleme başlatılmıştır. İncelemeler sonucunda kara sevdadan intihar ettiği ortaya çıkmıştır.²¹ Rumi 22 Mart 1321 (4 Nisan 1905) salı günü Selanik- Manastır hattı mühendisi Sırp Mayster Bon İlya Almair'in elli yaşındaki eşi Lesave de kendini istasyonda bulunan evlerinde asmıştır. Bu intihar duyulunca bir inceleme yapılmış ve inceleme sonuçlarına göre karı kocanın ezelden beri anlaşamadığı, o gün de aralarında bir tartışma geçtiği ve

¹⁶ Devlet Arşivleri, OA, A. MKT. DV. 194/87. 01- A. MKT. DV. 194/87. 02

¹⁷ Devlet Arşivleri, OA, A. MKT. MVL 50/30.01

¹⁸ Devlet Arşivleri, OA., DH.MKT. 1482/8.01- DH. MKT. 02380/00137.001- DH.MKT. 2111/118.01- DH.MKT 2380/137.01- ZB. 303/65

¹⁹ Devlet Arşivleri, OA, DH. EUM. VRK 11/68.01

²⁰ Devlet Arşivleri, OA, MVL. 598/58.01

²¹ Devlet Arşivleri, OA, A. MKT. UM. 510/38.01

Lesave'nin bu sebeple intihar ettiği ortaya çıkmıştır. Lesave'nin intiharını duyan İlya Almair bu olaya üzüntüsünden eline geçirdiği bir bıçak ile sol memesinden kendisini yaralamıştır.²² Belgede daha fazla bir ayrıntıya yer verilmediğinden Lesave'nin ne ile kendisini astığını bilemiyoruz. Koska civarında Çoban Çavuş mahallesi sakinlerinden Mehmet Efendi'nin eşi olan Hatice Hanım da kendisini hanesinde asan, yapılan incelemeler sonucu intiharından kimsenin sorumlu tutulmadığı kadınlardandır.²³ Bu vakada da yine daha fazla detaya yer verilmediğinden intiharın sebebini ve asıda kullanılan malzemeyi bilmemekteyiz. Karahisar'ın Dayı Receb Mahallesi sakinlerinden Çaylıoğlu Ahmed Efendi'nin Hanımı Safiye Hanım ise fakirlikten cinnet geçirdiği için bulunduğu evde kendini asmıştır.²⁴ Belgelerden elde ettiğimiz bilgiler ışığında ası yönteminin sık kullanıldığı ve farklı malzemelerle uygulanabildiğini gördüğümüz gibi her zaman ve her yerde uygulanabildiğini de görmekteyiz. Örneğin Gülizar Zeyneb isimli bir kadın hapishanede intihar etmiştir. Gülizar Zeyneb Hanım sirkat yani hırsızlık sebebiyle üç hafta kürek cezaya çarptırılmış ve Bitlis Hapishanesinde tutuklu kalmıştır. Ayrıca kendisi Ahlat kazasının Tunus Mahallesi sakinlerindedir.²⁵ Belgede daha fazla bilgi olmadığı için Gülizar Zeyneb'in kendisini çarşafla mı, urganla mı yoksa ip ya da başka bir malzeme ile mi astığını bilemiyoruz. Dikkat çekici bir intihar vakası da Zeytin kazasının Başdemirli köyü sakinlerinden Kavvasoğlu Abdullah'ın iki eşinin birden kendilerini asarak intihar etmeleri durumudur. Abdullah Bey'in eşi Fatma ve Hatice hanımlar kendilerini asarak intihar etmişlerdir. Belgeden elde ettiğimiz bilgiye göre sebebi birbirleriyle tartışmaları, anlaşamamaları ve bu sebepten eşiyle biraderlerine karşı mahcup olmalarıdır.²⁶

Tüm bu örneklerden yola çıkarak ası yönteminde mekânın ve kullanılan bağın pek mühim olmadığını söylemek mümkündür. Günümüzde de olduğu gibi urgan, halat, ip, çarşaf vb. bağ türleri bu tip intiharları gerçekleştirmek açısından yeterlidir. Ancak mekân genellikle konaklanan yerdir. Çoğu belgede müntehir kendi evinde intihar ettiği gibi, tutuklu kadınlar da konakladıkları hapishanede intihar eylemini gerçekleştirmiştir. Bu tip vakalarda ağaca asılma, merdivene asılma örneklerine rastlamak bu yöntem için belirli bir mekân şartı olmadığını desteklemektedir. Ası yöntemiyle intihar eden kadınlar içinde köylü kadın sayısının daha fazla olmasının yanında şehirli kadınlara da rastlanmaktadır. Ası yönteminde eğitilmiş ya da eğitimsiz olan kadınlar arasında ayırım yapmak zordur. Çünkü kadının eğitilmiş olma durumu bu yönteme

²² Devlet Arşivleri, OA, TFR. I. SL. 67/6686.01

²³ Devlet Arşivleri, OA, A. MKT. NZD. 180/61.01

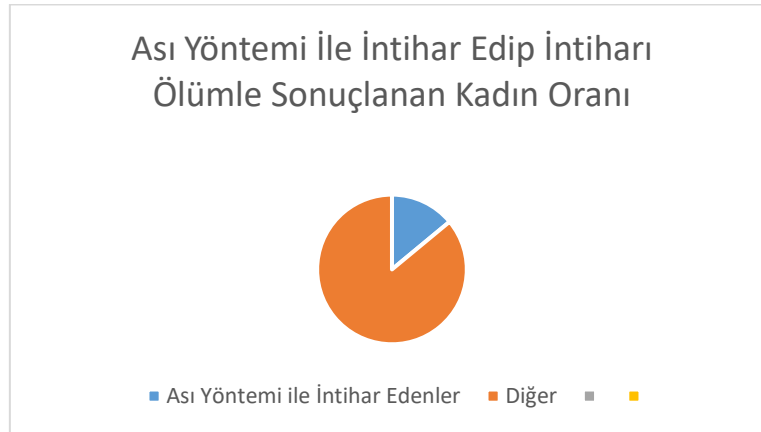
²⁴ Devlet Arşivleri, OA, DH.EUM.6 ŞB. 47/18.01

²⁵ Devlet Arşivleri, OA, DH. EUM. EN. 25/23.01

²⁶ Devlet Arşivleri, OA, DH. TMİK. M. 270/73.01

yönelmesine bir engel değildir. Aynı şekilde eğitimsiz olması da kadının bu yöneme yönelmesini engelleyememiştir. Aşk ve ihanet sebepleri bu yöntemde çoğunlukta gözüktüğü gibi farklı sebeplerle de bu intihar yöntemine başvurulmuştur. Ası yönteminde de müntehir için belirli gün yoktur. Fakat ele aldığımız örneklerden yola çıkarsak gece intihar edildiğini görebiliriz. Gece gerçekleşen intiharlarda belgelerde belirtilmediği için ceset hemen mi bulundu yoksa koktuktan sonra mı bulunduğu bilinmemektedir. Ası yöntemi ile intiharlarda ölüm oranı yüksektir. Ancak bireyin kurtarıldığı vakalara rastlamak da mümkündür. Ancak bu tip vakalarda sonradan ölüme rastlanmaz. Kişi intihar ettiğinde ya ölür ya da kurtarılır. Çünkü yukarıda bahsettiğimiz gibi boyna geçirilen bağ, bası uygulamaları ve yaşam fonksiyonlarını keser. Bu durumda kendini asmış bir birey ya hayat fonksiyonları kesilmeden kurtarılır ya da hayat fonksiyonları kesilir ve intihar tamamlanır. Ası yöntemi ile intihar eden ve intiharı ölümlü sonuçlanan kadın sayısı 22, kurtulan kadın sayısı 13'tür. Ası ile intihar edip ölen kadınların oranı tüm yöntemler içerisinde %14 olup bu yöntem son dönem Osmanlı kadın intiharlarında ikinci sıradadır.

2.4. Suya Atlamak Suretiyle İntihar

Suya atlayarak intihar etme teşebbüslerine bakıldığında günümüz Türkiye'sinde kadın ve erkekler arasında yıllara göre değişimler görülmekle beraber kadınların erkeklere oranla bu yöntemi daha az tercih ettikleri görülmektedir (Kozatepe, 2015: 38). İntihar yöntemi mekâna göre değişim gösterdiğinden kişinin bu yöntemi tercih etmesi için ikamet ettiği bölge yakınında nehir, deniz, göl vb. su birikintisine sahip olmalıdır. Yöntem günümüz kadınları tarafından kullanıldığı gibi Osmanlı kadını tarafından da kullanılmıştır.

Paşa Limanı'nda ashâb-ı âkârdan Hakkı Bey'in yalısında oturan Almanyalı Mösyö Volter'in eşi suya atlayarak intihar teşebbüsünde bulunan ve kurtarılan kadınlardan biridir. Mösyö

Volter'in hanımı Rumi 20 Ağustos 1322 (2 Eylül 1906 Pazar) gecesini kendisini intihar amacıyla denize atmış ve boğulmasına ramak kala Tophane-i Amire Ruznamçe Kalemi yazarlarından Yusuf tarafından kurtarılmıştır. Durumun haber verilmesi üzerine Yusuf Bey'in ifadesi istenmiştir. İfadesine göre; Yusuf Bey o akşam sahilde ailesi ile otururken Mösyö Volter'in feryadını duyduğunu, bunun üzerine hemen alay emini efendinin rıhtımına çıkıp etrafa baktığını ve bir kadının boğulmakta olduğunu ve Almanyalı mühendis Volter'in eşinin eteğinden tutmuş şekilde imdat çığlıkları attığını görür. Bunun üzerine derhal bulunduğu alay emini rıhtımından denize atlar ve tam boğulacağı sırada kadını güçlükle kurtarır. Sonra kadını polis memuru Sadık Bey'in evine götürürler. Orada kadını ayırtırlar ve Mösyö Volter eşinin kıyafetlerini değiştirir. Daha sonra Yusuf Bey, Mösyö Volter'i ve eşini kendi sandalına bindirip evlerine götürür. Olaydan sonra Mösyö Volter teşekkür etmek adına Yusuf Bey'e kartvizitini gönderir, ardından da Yusuf Bey'in yalısına giderek orada görüşürler. İfadede Yusuf Bey bu intiharın sebebi olarak duyumlarından da bahseder. Duyumlarına göre Mösyö Volter evdeki hizmetçileriyle ilişki yaşamaktadır ve karısı bu sebeple intihar etmek istemiştir. Yusuf Bey'e göre bu olayda kadın kesinlikle intihar etmek istemiştir. Çünkü sahilde bulunan demir parmaklıklardan kazayla düşmek çok zordur.²⁷

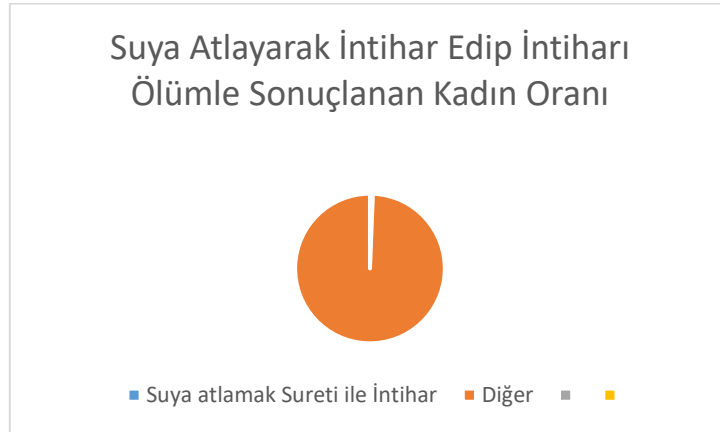
Aynı şekilde denize atlayan, kurtarılan fakat daha sonra ölen diğer bir kadın ise Melpo Hanım'dır. Melpo Hanım, Büyükdere sakinlerinden Kalcı Dimitraki'nin eşidir. İncelediğimiz belgeye göre Melpo Hanım birkaç günden beri intiharı düşünmüş ve sonunda 21 Şubat 1298 (5 Mart 1883 Pazartesi) tarihinde akşam on saatlerinde kendisini denize atmıştır. Ancak kayınbiraderi tarafından sudan çıkarılmış olsa da birkaç gün sonra vefat etmiştir. Akabinde polis müdürlüğü tarafından muayenesi için doktor gönderilmiştir.²⁸ Zeliha Hanım da denize atlayan ve kurtarılan isimlerden biridir. Zeliha Hanım Sarıyer'de oturan Hasan isimli bir beyefendinin eşidir. Rumi 16 Haziran 1325 (29 Haziran 1909) günü Sarıyer'den deniz şirketinin 50 numaralı kaptanın idaresindeki vapura binmiş vapur iskeleden çıkar çıkmaz kendisini suya atmıştır. Üsküdarlı Kemal efendinin ifadesine göre; Zeliha Hanım Etyemez Sahili'nde kendisini kusur ve zaruretten intihar kastıyla denize atmış vapur tafelelerinde Rizeli Şükrü ve Tirebolulu Mahmud Beyler tarafından kurtarılıp vapura çıkarılmıştır. Vapura çıkarıldıktan sonra binbaşı doktor ve bir asker eczacısı tarafından başarıyla kurtarılmıştır. Zeliha Hanım kurtarılıp gözünü

²⁷ Devlet Arşivleri, OA, ZB. 51/31.02- ZB. 51/31/03 – ZB. 51/31.04- 51/31.05

²⁸ Devlet Arşivleri, OA, Y.PRK.AZI. 6/55.01

açtığına ona neden intihar ettiği sorulmuş ve fakirlik çektiğini, bu sebeple intihar ettiğini söylemiştir.²⁹

Verilen örneklerde de görüldüğü gibi suya atlamak suretiyle intihar düşüncesi suya yakın mekanlarda ikamet eden kişilerin seçtiği bir yöntemdir. İncelediğimiz metinlerde daha önce ele alınan yöntemlere kıyasla suya atlama yöntemi ile intiharlarda kurtarılma oranının yüksek olduğunu görmekteyiz. Bu yöntemde incelediğimiz belgelere göre anında ölüm yoktur. Sonradan gerçekleşen yalnızca bir ölüm kaydına rastlamaktayız. Bu yöntemde kurtarılma oranının fazlalığı ve kişinin genellikle toplum içinde bu girişimi yapması bize intihar girişiminin gerçekte bir blöf olabileceğini, aslında bireyin ölümü hedeflemediğini düşündürmektedir. Ele aldığımız örnekler göre suya atlayarak intihar girişiminde bulunan kadınlar genelde akşam karanlığında bu eylemi gerçekleştirmekteydi ve çoğunluğu gayrimüslimdi. Bu tip intiharlarda da polis olayı inceler ve üzerinde dururdu. Görgü şahitlerinin, kurtaran kişinin ve intihara kalkışan kadının ifadesi alınırdu. Suya atlayıp ölen bir kadın örneği görememekteyiz fakat yalnızca 1 kadın sudan çıkarıldıktan bir süre sonra ölmüştür. Bunun dışında 16 kadın intihar kastıyla suya atmış fakat kurtarılmıştır. Suya atlamak sureti ile intihar etme ve ölümle sonuçlanma oranı tüm yöntemler arasında %0,63 olup bu yöntem son dönem Osmanlı kadın intiharlarında üçüncü sıradadır.

2.5. Kimyasal Madde İçerek İntihar

Günümüz Türkiye'sinde ölümle sonuçlanan intihar yöntemleri arasında kimyasal madde kullanımı dördüncü sırada yer alır. Buna karşılık özellikle gençlerin sıklıkla başvurduğu bir yöntemdir. Ülkemizde yapılan çalışmalara göre kadınların intihar girişimi daha fazla olsa da

²⁹ Devlet Arşivleri, OA, ZB. 335/85.01- ZB. 335/85.02

intihara bağlı ölüm oranı erkeklerde daha yüksektir. Fakat ilaçla gerçekleşen girişimlerde kadınların daha ölümcül dozlarda ilaç kullandığı bildirilmiştir. Günümüzde ilaca erişimin kolaylığı da bu durumu etkilemektedir (Bilginer vd., 2017: 246).

Osmanlı toplumunda incelediğimiz belgeler içerisinde kadınlarda yüksek dozda ilaç almak suretiyle intihara rastlamamakla birlikte sürür³⁰, kibrit suyu ve süblime³¹ içerek intihar eden kadınlara dair bilgiler bulunmaktadır. Bu intiharlar tamamlanmış intihar değil, teşebbüstür. Ancak yalnızca bir vakada birkaç gün sonra ölüm gerçekleşmiştir. Bu teşebbüslerden biri yirmi iki yaşlarında hastane hademesi olan Asitaneli Margarita Hanım'dır. Kendisiyle uzun zamandır görüşen Gezirec Yamandı, Margarita'nın hastanedeki Doktor Sotir Badis ile ilişkisi olduğundan şüphe duyar ve bunun üzerine Margarita 'ya kötü sözler sarf eder, onu rencide eder. Bu duruma üzülen Margarita intihar amacıyla bir miktar süblime içmiş ancak hastanede tedavi edilmiş ve kurtarılmıştır.³² Fatma Hanım da bu yöntemi tercih eden kadınlar arasındadır. Kendileri yirmi bir yaşlarında olup Denizabdal mahallesi sakinlerindedir. Akşam saatlerinde hane halkından duyduğu kötü sözler sebebiyle kırk paralık telli sürür içerek intihar etmek istemiştir. Ancak Doktor Dimitraki tarafından Haseki hastanesinde muayene edilmiş ve durum gözetime alınmıştır.³³

Belgelerde rastladığımız bir diğer sürür içerek intihara teşebbüs olayı Bezm-i âlem Valide Sultanisinde gerçekleşmiştir. Birinci sınıf öğrencilerinden 117 numaralı Hediye Hanım Kadıköy'de akrabalarına gitmiş ve on gün kadar okula dönmemiştir. Hediye, daha sonra bir pazar günü okula gitmek üzereyken Mısır Çarşısına uğrar ve iki kuruşluk süruru bir kaşe sigara kağıdına sardırıp alarak okula gider. Salı günü akşamı ve çarşamba günü gecesi bunlardan birini yuttuktan sonra yatakhaneye gittiği sırada 279 numaralı Müeyyide Hanım'a elinde kalan son kaşeyi gösterir ve 'bununla intihar edeceğim' der. Müeyyide Hanım bu durumu hocalarından Maide Hanım'a bildireceğini söyleyerek Hediye'yi tehdit eder ve elindeki son kaşeyi alarak teyzeleri 116 numaralı Faika ve 297 numaralı Meliha Hanımlara gösterip durumdan onları haberdar eder. Teyzeleri elindeki kaşenin alınmasıyla bunun önüne geçtiklerini düşünmüşlerdir. Fakat ertesi sabah Hediye sancılanmış ve lavaboya gitmiş. Lavabodan çıktıktan sonra Müeyyide ve Meliha'ya dün okulun hizmetlisi Ayşe'den bir bardak su alıp bir kaşe sürür içtiğini de söyleyerek 'Elveda! İşte ben intihar ettim' der. Bunun üzerine Müeyyide ve Meliha derhal

³⁰ Bir çeşit tütün. (İncelediğimiz metinlerde kaşe kâğıt ile alınıp, sarılarak içildiğini görmekteyiz.)

³¹ Süblimleştirme yolu ile elde edilen ürün, ak sülümen. TDK, <https://sozluk.gov.tr>

³² Devlet Arşivleri, OA, DH. EUM. KADL. 20/25.01

³³ Devlet Arşivleri, OA, DH. EUM. THR. 95/45.01

durumu Maide Hayriye Hanım'a bildirirler. Hayriye Hanım durumu öğrendiğinde hemen Hediye'yi alıp okulun hastanesine götürür, orada yoğurt yedirir ve hastane hademesiyle ile Hediye'yi kusturur. Diğer yandan da telefonla civar hastanelerden doktor çağırır fakat kimse bu daveti kabul etmez. Bunun üzerine olay polise bildirilir ardından bir polis memur olay yerine gelerek doktorun yolda olduğunu söyler. Bir süre sonra da komiser veya başka bir polis memuru ile bir doktor gelir ve Hediye tedaviye alınır. Hediye daha sonra kendisine gelmeye başlar ve ifadesi alınır.³⁴

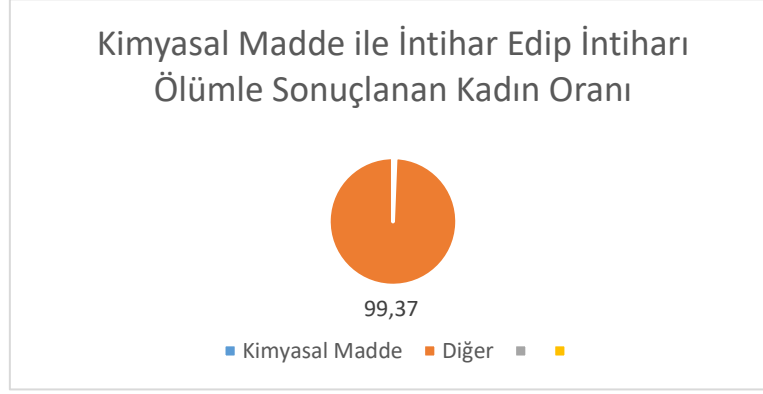
Üsküdar'da İp pazarında Semerci Osib Ağa'nın kızı Vasiliki, kimyasal maddeye başvuran ve birkaç gün sonra ölümü gerçekleşen bir kadındır. Kendisi Gedikpaşa Civarında Dikran Miricianyan'ın idaresinden sorumlu olduğu okulda öğretmendir. Kendisi Dükran Bey ile evlilik vaadiyle birlikte olmuş ve bekaretini kaybetmiştir. Daha sonra evlilikten korkup vazgeçmiş ve namusunu düşünerek bir gün mektepte yken bir kutu kibritin başlarını yutarak hastalanmıştır. Daha sonra mektepten Üsküdar'a nakledilse de birkaç gün sonra vefat etmiştir. Vefatın gerçekleşmesinin ardından Üsküdar bidayet mahkemesi Vasiliki'nin evine giderek inceleme yapar. Dikran Miricianyan'ın intihara sebep olduğu iddia edilince hakkında soruşturma başlatılır. Vasiliki'nin babası Osib Ağa'nın da verdiği şikâyet dilekçesi üzerine olay istintak dairesine devredilir ve mahkeme Rumi 21 Temmuz 1310 (2 Ağustos 1984 Perşembe günü) tarihine ertelenir. Mahkeme, Dikran Miricianyan'ın bakire kızları evlilik vaadiyle kandırıp birlikte olması sebebiyle hapsine karar verir.³⁵

Bu tip intiharlarda incelediğimiz belgelere göre anında ölüm yoktur. Sonradan gerçekleşen yalnızca bir ölüm vardır. Verdiğimiz örneklerde bu yöntemde kişi intihar etmek amacıyla kimyasal bir madde içtiğini söyler. Bu durum bize kişinin aslında ölüm amacı gütmeyişi, olayın blöf olabileceğini düşündürmektedir. Bu yöntemde de belirli bir gün ya da saat yoktur. Örneklerde baktığımızda bir öğretmenin, öğrencinin ve hastane hademesinin bu yöntemi tercih ettiğini görmekteyiz. Hastane hademesi kimyasal maddelere ulaşım bakımından diğer kadınlardan daha şanslıdır. Çünkü hastane bu tip intiharları gerçekleştirmek için iyi bir mekandır. Hademenin eğitim seviyesini bilmemekle birlikte, öğretmen ve talebelerinde bu yöntemi tercih etmeleri bize aslında yöntem seçiminde eğitimin ya da statünün pek önemli olmadığını düşündürmektedir. Müslim-gayrimüslim ayrımı olmaksızın kadınların bu yöntemle yöneldiği örneklerden anlaşılmaktadır. Ancak örneklerde gördüğümüz şehirlerde kimyasal

³⁴ Devlet Arşivleri, OA, MF. MKT. 1217/1.03

³⁵ Devlet Arşivleri, OA, MF. MKT 214/48.06

maddelere ulaşımın köylere oranla daha kolay olması üzere vakalar şehirlerde gerçekleşmiştir. Kimyasal madde kullanımında da yine yalnızca 1 kadın ölümü olup 5 intihar teşebbüsü bulunmaktadır. Kimyasal madde içerek intihar edip intiharı ölümle sonuçlanan kadın oranı ise %0,63 olup bu yöntem son dönem Osmanlı kadın intiharlarında dördüncü sırayı almaktadır.

3. Genel Değerlendirme ve Sonuç

Cinsiyet intihar yöntemini seçmede önemli bir etkidir. Her toplum kadın ve erkeğe farklı roller biçer ve bireyler bu roller çerçevesinde hayatlarını şekillendirir. Toplumun yüklediği rollere göre Osmanlı kadınının özgürlük alanı erkeğe kıyasla oldukça azdır. Bu sebeple kadınların içinde bulunduğu duygu dünyaları onları intihara sürükleyici bir etken olarak görülebilir. Bu durum günümüz Türkiye'sinde de benzerdir. Günümüzde erkeklerin ve kadınların intihar girişim oranlarına baktığımızda kadınların daha fazla intihar girişiminde bulunduğu fakat intihar sonucu ölümlerin erkeklerde daha çok olduğunu görmekteyiz (Saraçoğlu, 2011: 7). Geçmişe dönük 11 yıllık intihar olgularının %61'i erkek, %39'u kadın intiharıdır. Oranlara baktığımızda çoğunluğun erkek olması, Türkiye'de ve diğer ülkelerde yapılan birçok çalışmanın ulaştığı ortak bulgudur (Balcı, 2003: 4). Eğitim düzeyi artan erkeklerde intihar oranı artarken, eğitim düzeyi düşük erkeklerde durum tersidir. Eğitim düzeyi artan kadınlarda ise intihar oranı azalır, eğitim durumu düşük kadınlarda oran yükselir (Kozatepe, 2015:60).

İncelediğimiz 194 arşiv belgesinden elde ettiğimiz bilgiler ışığında, son dönem Osmanlı kadınının intihar eğilimi dört ana yönetime dayanmaktadır. Bu yöntemler sırasıyla; ateşli silahlar, ası, suya atlama ve kimyasal madde kullanımınıdır. İncelediğimiz 194 belgede tamamlanmış intihar yani ölümle sonuçlanan intihar sayısı 156'dır. Bu 156 ölüm içerisinde bizim elimize aldığımız dört yöntemde ölüm sayısı 59, yaralanıp daha sonra bu yaradan ötürü

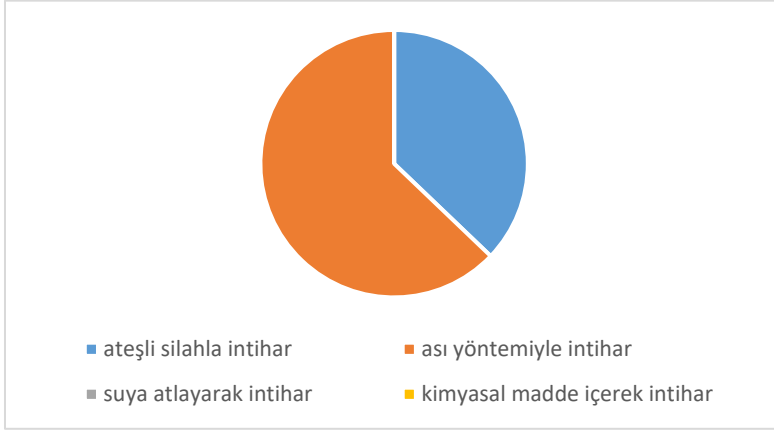
ölen sayısı 15, teşebbüs sayısı ise 35'tir. Ele aldığımız yöntemler dışında belgelerde kesici aletlerle ya da herhangi bir yöntem bildirilmeden kaydedilmiş 47 intihar vakası vardır.

Tablo 1: Kadın intiharlarında kullanılan yöntemler ve sonuçları

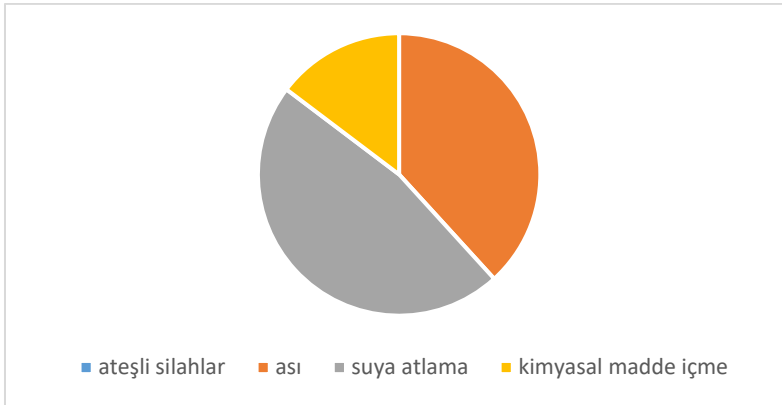
	Ateşli silahlarla intihar	Ası yöntemiyle intihar	Suya atlamak suretiyle intihar	Kimyasal madde kullanarak intihar
Ölüm sayısı	37	22	0	0
Kurtulan sayısı	0	13	16	5
Sonradan ölüm sayısı	13	0	1	1
Yöntemi belirsiz intiharlar	47			

Tablo.1'de gördüğümüz gibi incelenen belgeler içerisinde ateşli silahlarla intihar yöntemi kadınlar arasında birinci sırayı almaktadır. İkinci sırayı ası yöntemi, üçüncü sırayı suya atlayarak intihar, son sırayı da kimyasal intiharlar almaktadır. Ateşli silahlar kullanarak intiharı ölümle sonuçlanan kadınların sayısı 37, intihar girişiminde bulunup aldığı yara sebebiyle ölümü sonradan gerçekleşen kadın sayısı 13'tür. Ası yöntemi ile intihar eden ve intiharı ölümle sonuçlanan kadın sayısı 22, kurtulan kadın sayısı 13'tür. Suya atlayarak intiharlara baktığımızda bizi farklı bir durum karşılamaktadır. Suya atlayıp ölen bir kadın örneği görememekteyiz fakat yalnızca 1 kadın sudan çıkarıldıktan bir süre sonra ölmüştür. Bunun dışında 16 kadın intihar kastıyla suya atlamış fakat kurtarılmıştır. Kimyasal madde kullanımında da yine yalnızca 1 kadın ölümü olup 5 intihar teşebbüsü bulunmaktadır. Diğer yöntemleri tercih eden kadın sayısı ise 47'dir. Bu bulgular ışığında 156 ölüm arasında ateşli silahlar ile ölüm oranı %23; ası yöntemi ölüm oranı %14, suya atlamak suretiyle ölüm oranı %0,64, kimyasal madde içerek ölüm oranı %0,64, diğer yöntemler ile intihar sonucu ölen kadın oranı %29'dur.

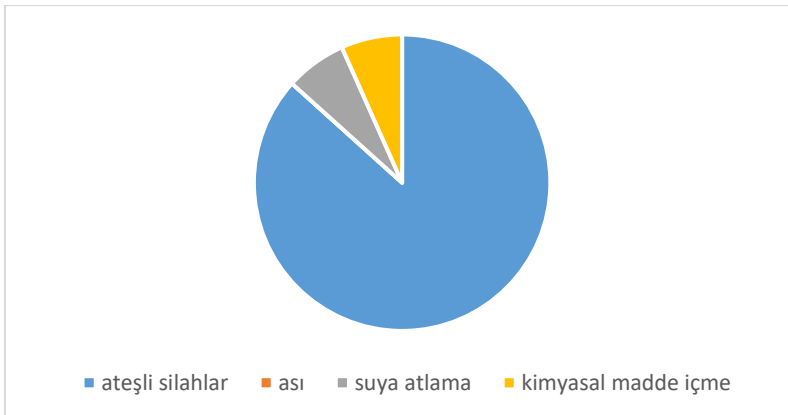
Tablo 2. Ölümle sonuçlanan intihar yöntemleri grafiği

Tablo 3. Kurtarılmaya ile sonuçlanan intihar girişimleri grafiği

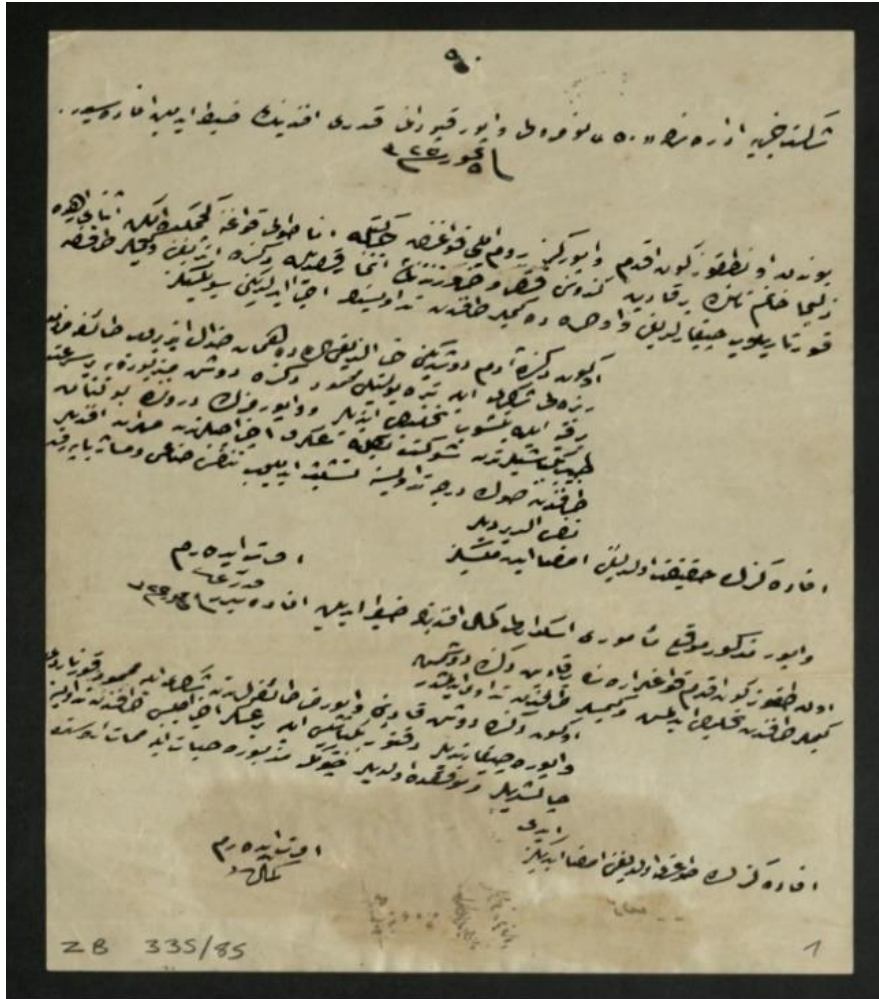
Tablo 4. Ölümün sonradan meydana geldiği vakalar grafiği

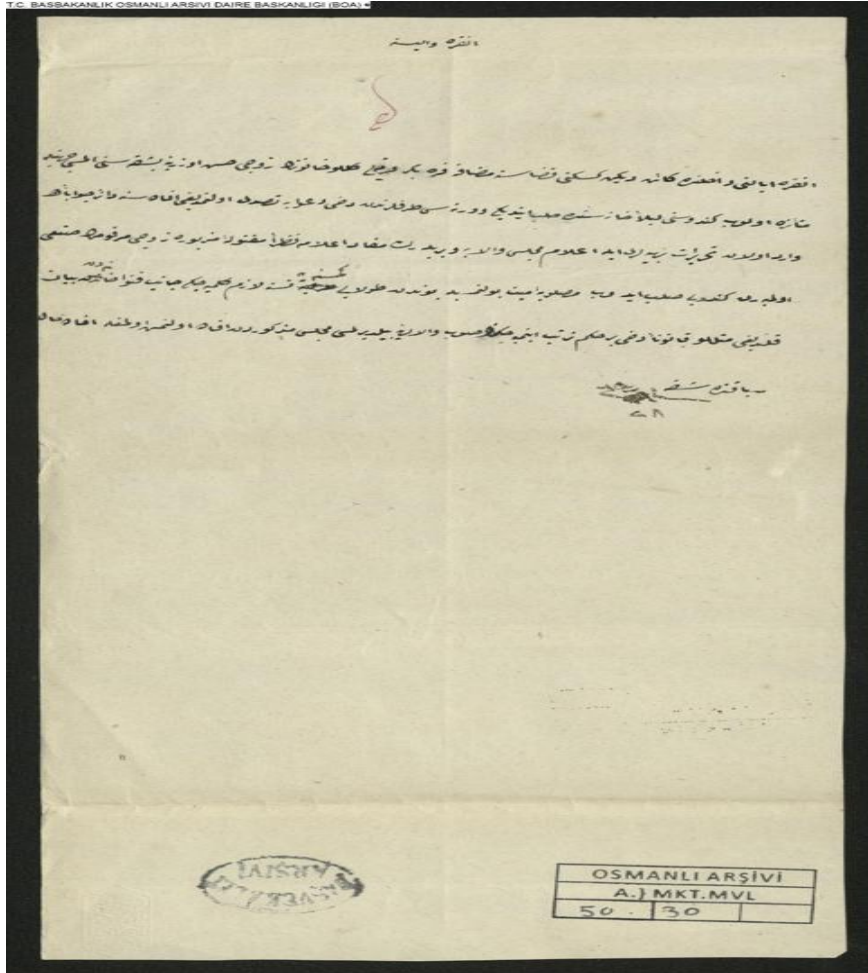
EKLER

EK 1: Zeliha Hanım isminde bir kadının Rumeli'den Anadolu'ya geçerken kendisini intihar amacı güderek denize attığı ve kurtarıldığına dair arşiv belgesi. (Devlet Arşivleri, Osmanlı Arşivi, ZB.335.85.01)

ZB.00335.00085.001

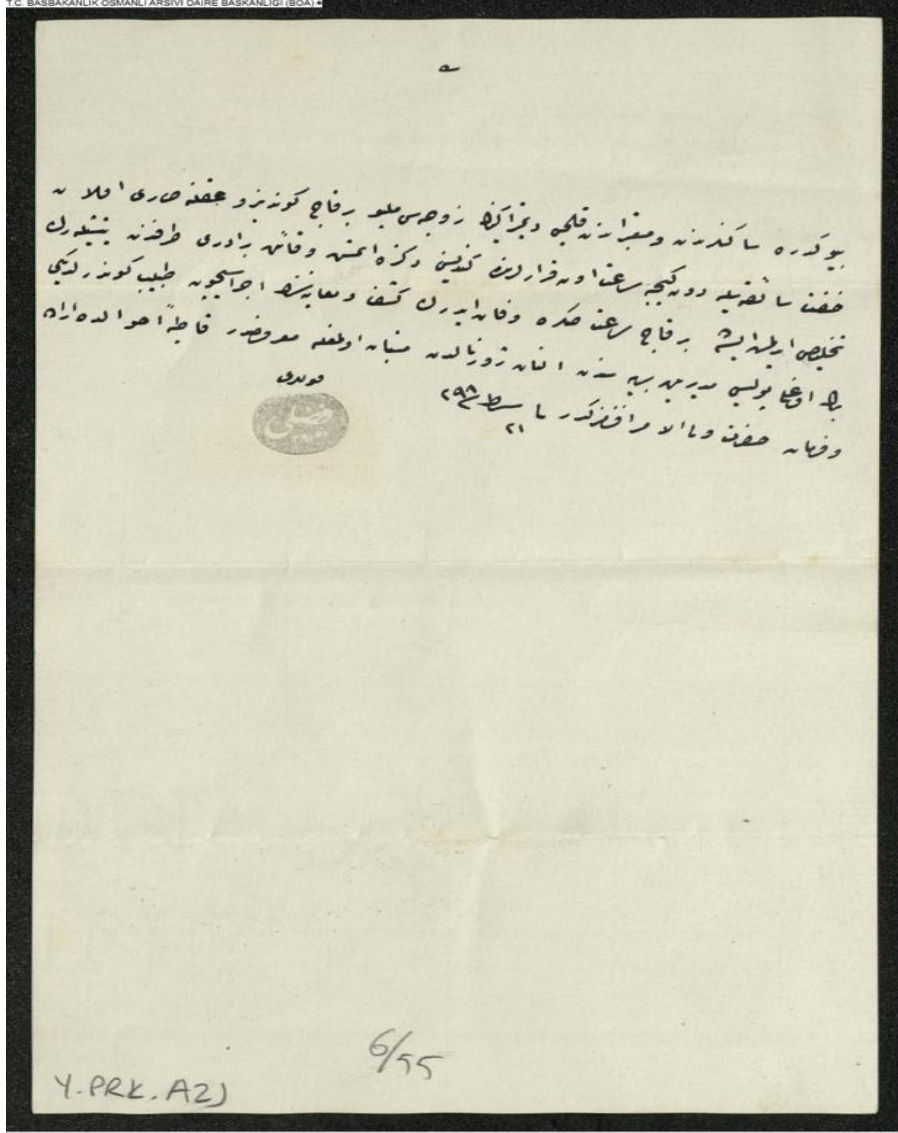
EK 2: Ankara'da Güllü Hanım'ın eşi Hasan'ın üzerine kuma getirmesi sebebiyle evinde kendini asarak intihar ettiğine ait arşiv belgesi. (Devlet Arşivleri, Osmanlı Arşivi, A. } MKT.MVL.50.30.01)

A.} MKT.MVL.00050.00030.001

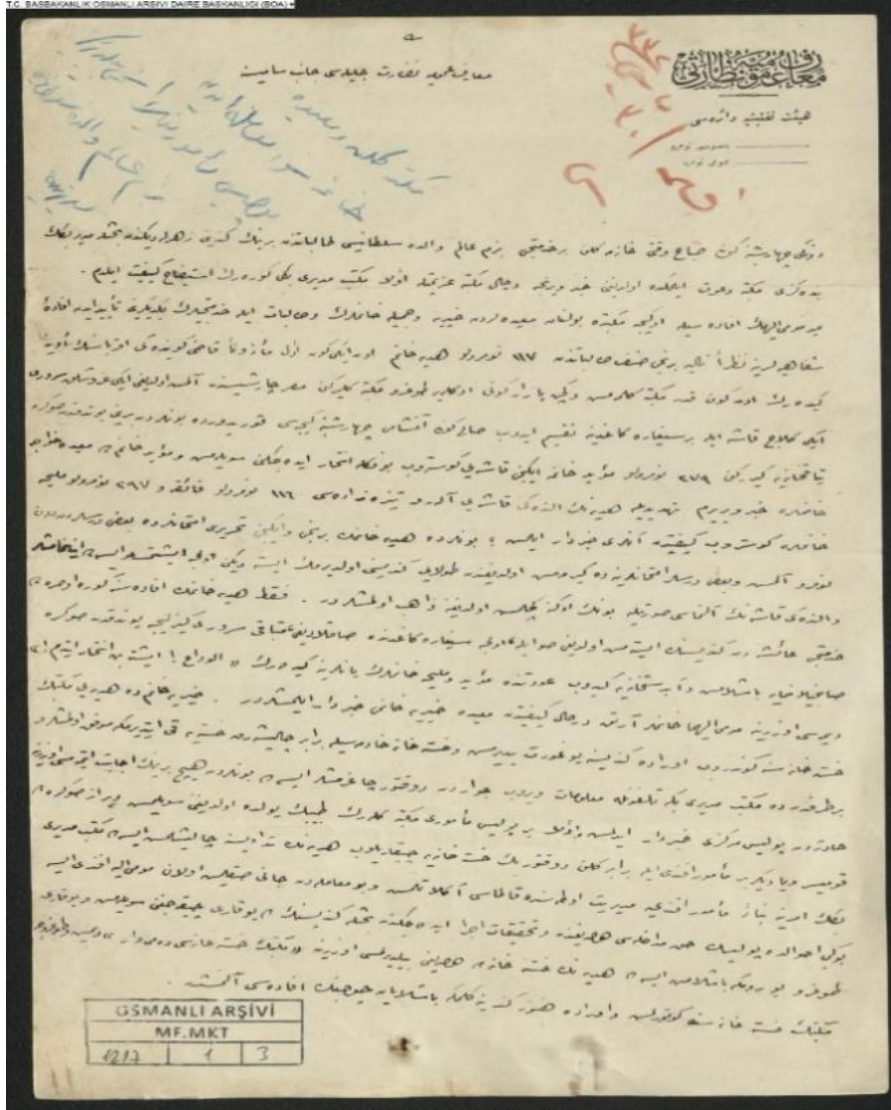
EK 3: Kalcı Dimitraki'nin eşi Melpo'nun denize atılarak intihar ettiğine dair arşiv belgesi.

(Devlet Arşivleri, Osmanlı Arşivi, Y.PRK.AZJ.6.55.01)

Y.PRK.AZJ.00006.00055.001

EK 4: Öğrenci Hediye Hanım'ın sürur içerek intihara teşebbüsüne ait arşiv belgesinden bir kısım. (Devlet Arşivleri, Osmanlı Arşivi, MF. MKT. 1217/1.03)

Kaynakça

Devlet Arşivleri Osmanlı Arşiv Belgeleri

A. MKT. DV. 194/87. 01 ; 194/87. 02

A.MKT.MVL 65/95.04, 50/30.01

A. MKT. NZD. 180/61.01

A. MKT. UM. 510/38.01; 447/70.01

DH.EUM.6 ŞB. 47/18.01

DH.EUM.AYŞ. 63/19/01 ; 52.21.01 ; 15/16.01.

DH. EUM. EN. 25/23.01

DH.MKT. 1482/8.01 ; 2380/137.01 ; 2111/118.01 ; 2380/137.01

DH. EUM. KADL. 20/25.01

DH. EUM. THR. 95/45.01

DH. EUM. VRK 11/68.01

DH. TMIK. M. 270/73.01

MF. MKT. 1217/1.03

MF.MKT. 214/48.06

MVL. 598/58.1

TFR.I.KV.73/7252/01 ; 156/15529.01 ; 156/15529.02 ; 93/9207.01 ; 10/941.01 ; 167/16682.01.

Zehra Nur Şimşek Demirci

TFR.I.MN. 94/9372.01

TFR.I.SL. 67/6697.01 ; 67/6686.01

Y.PRK.AZI. 6/55.01

ZB. 51/31.02- ZB. 51/31/03 ; 303/65 ; 51/31.04 ; 51/31.05 ; 335/85.01; 335/85.02

Yayınlar

Arkun, N., (1978), *İntiharın Psikodinamikleri*, İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası.

Atay, İ.M. ve Gündoğar, D. (2004), İntihar Davranışında Risk Faktörleri: Bir Gözden Geçirme, Isparta, *Kriz Dergisi*, 12(3), 39-52.

Avis, SP. (1994), *Suicidal Gunshot Wound*, *Forensic Sci Int*;28:67(1),7-41.
<<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/8082859/>>, (21/07/2022).

Balcı, Y., (2003), Toplumsal Cinsiyet Açısından İntiharlara Yaklaşım, Ankara: *Çalışma Ortamı Dergisi*, 70,4.

Bilginer Ç., Çöp E., Göker Z., Hekim Ö., Sekmen E., Ünen. Ö., (2017), İlaç İçerek İntihar Girişiminde Bulunan Gençler ve Koruyucu-Önleyici Hizmetlere Genel Bakış, *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*. 30, 246.

Çakır, S.,(2009); Osmanlı'da Kadınların Mekanı, Sınırları ve İhlaller, *Cins Cins Mekan* (Ayten Alkan (ed.)), Varlık Yayınları, İstanbul, 76-101.
<<https://www.academia.edu/44338528/Osmanli%20da%20Kad%C4%B1nlar%C4%B1n%20Mekan%C4%B1%20S%C4%B1n%C4%B1rlar%C4%B0hlaller>> (26/08/2022)

Çetingüç, Büyakçakır, M., C.(1994); Askeri Ortamlarda İntihar Sorunu, *Kriz Dergisi* 2(1), 247-249. < <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kriz/issue/41112/496915> > (28/07/ 2022)

Durkheim, E.(2021); *İntihar*, (Z. İlkegelen (çev.))İstanbul, Pozitif Yayınevi.

Güller, A. (2015); *XIX. Yüzyıl Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı Toplumunda İntiharlar*, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yakınçağ Tarihi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ordu.

Gök, Ş. (1991); *Adli Tıp*, VI. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi.

Koçu, R.E. (1958); *Tarihimizde Garip Vakalar*, İstanbul, Varlık Yayınları.

Kozatepe, E. (2015); *İntihar ve İntihara Teşebbüs Yöntemleri, Sebepleri ve Çözüm Yolları*, İstanbul, Beykent Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Lester, D. ve Gunn, J. F. (2016). Psychology of Suicide. *In Stress: Concepts, Cognition, Emotion, and Behavior: Handbook of Stress*, (Elsevier (ed.)).
<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-800951-2.00032-7>

Poyraz, T.,(2019); Türkiye Özelinde İntihar Olgusunun Sosyolojik Açısından Analizi, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi*,8(4), 2959-2960.

Saraçoğlu, U., (2011); *Acil Servise Zehirlenme Sonucu Gelen Hastaların Sosyodemografik Özellikleri ve Psikiyatrik Analizi*, ÇÜ Tıp Fakültesi Anabilim Dalı, Tamamlanmamış Uzmanlık Tezi, Adana.

Taşdelen, M., (2006); *İnanç Açısından İntihar*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Kalam Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Tatlılıoğlu, D.(2012); Sosyal Bir gerçeklik Olarak İntihar Olgusu: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 141-142.

TDK, Sözlükler, <https://sozluk.gov.tr/>

Tekin, S. (2010); Osmanlı'da Kadın ve Kadın Hapishaneleri, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 29(47), 85-86. < <https://search.trdizin.gov.tr/yayin/detay/139967/> > (23/07/2022).

Uludüz D.U ve Uğur M. (2001); Bir Vaka Dolayısıyla İntiharların Gözden Geçirilmesi, *Yeni Symposium*,39(1),19.

Zehra Nur Şimşek Demirci

Velidedeoğlu H.V. (1970); *Atatürk İlkeleri ve Türk Kadınının Çilesi, Konferans*, İzmir, İzmir Meslek Kadınları Kulübü Yayınları.

Yıldırım, M.B ve Sivri S. (2015); Ası Olgularının Adli-Tıbbi Açından İncelenmesi, *Journal of Clinical and Experimental Investigations (JCEI)*, 6(4),400.

Yavuz, Y., Yürümez Y., Küçüker H., Demirel R., Küçük E. (2006); İntihar Sonucu Meydana Gelen Ölümünün İncelenmesi, *Genel Tıp Dergisi*:16, 184.

Yüksel, O., (1971), Prens Seniha'nın Yedi Mektubu, *Hayat Tarih Mecmuası*, İstanbul, 2(11), 64-67.

İnternet Kaynakları

<https://core.ac.uk/download/pdf/43800673.pdf>

https://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article_44352/TBLM-19-49.pdf

<http://cmj.cumhuriyet.edu.tr/tr/download/article-file/47831>

<https://www.academia.edu/>

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27637961/>

<https://trdizin.gov.tr/>

<https://dergipark.org.tr/tr/>

Makale Bilgi Formu

Yazar(lar)ın Katkıları: Makale tek yazarlıdır.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Destek/Destekleyen Kuruluşlar: Çalışmamın yazım aşamasında bilgi ve tecrübesi ile desteğini esirgemeyen Prof. Dr. Mehmet Yaşar Ertuş'a ve burs desteği sağlayan İlim Yayma Vakfı kurucu üyeleri ve müdürlüğüne teşekkür ederim.

Etik Onay ve Katılımcı Rızası: “Osmanlı Son Döneminde Kadınların İntihar Yöntemleri Üzerine Bir Değerlendirme” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde “*Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*” hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk yazarlara aittir.